

Παυσανίου δὲ παυσαμένου—

διδάσκουσι γὰρ με ἴσα λέγειν οὕτως οἱ σοφοί—

ἔφη ὁ Ἀριστόδημος δεῖν μὲν Ἀριστοφάνη λέγειν, τυχεῖν δὲ αὐτῷ τινα ἢ ὑπὸ πλησμονῆς ἢ ὑπὸ τινος ἄλλου λύγγα ἐπιπεπτωκυῖαν καὶ οὐχ οἷόν τε εἶναι λέγειν, [185δ] ἀλλ' εἰπεῖν αὐτόν—

ἐν τῇ κάτω γὰρ αὐτοῦ τὸν ἱατρὸν Ἐρυξίμαχον κατακεῖσθαι—

‘ὦ Ἐρυξίμαχε, δίκαιος εἶ ἢ παῦσαί με τῆς λυγγὸς ἢ λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἕως ἂν ἐγὼ παύσωμαι.’ καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον εἰπεῖν ‘ἀλλὰ ποιήσω ἀμφοτέρω ταῦτα: ἐγὼ μὲν γὰρ ἐρῶ ἐν τῷ σῶ μέρει, σὺ δ' ἐπειδὴν παύσῃ, ἐν τῷ ἐμῷ. ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ λέγω, ἐὰν μὲν σοι ἐθέλη ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον παύεσθαι ἢ λύγξ: εἰ δὲ μή, ὕδατι [185ε] ἀνακογχυλίασον. εἰ δ' ἄρα πάνυ ἰσχυρὰ ἐστίν, ἀναλαβὼν τι τοιοῦτον οἶον κινήσῃς ἂν τὴν ῥίνα, πτάρε: καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς ἅπαξ ἢ δὶς, καὶ εἰ πάνυ ἰσχυρὰ ἐστίν, παύσεται.’ ‘οὐκ ἂν φθάνοις λέγων,’ φάναι τὸν Ἀριστοφάνη: ‘ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω.’

εἰπεῖν δὴ τὸν Ἐρυξίμαχον, δοκεῖ τοίνυν μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ Παυσανίας ὀρμήσας ἐπὶ τὸν λόγον καλῶς οὐχ [186α] ἱκανῶς ἀπετέλεσε, δεῖν ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ διπλοῦν εἶναι τὸν ἔρωτα δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι: ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐστὶν ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς καλοὺς ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, τοῖς τε σώμασι τῶν πάντων ζώων καὶ τοῖς ἐν τῇ γῆ φυομένοις καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐν πᾶσι τοῖς οὐσι, καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς ἱατρικῆς, τῆς ἡμετέρας [186β] τέχνης, ὡς μέγας καὶ θαυμαστός καὶ ἐπὶ πᾶν ὁ θεὸς τείνει καὶ κατ' ἀνθρώπινα καὶ κατὰ θεῖα πράγματα. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων, ἵνα καὶ πρεσβεύωμεν τὴν τέχνην. ἢ γὰρ φύσις τῶν σωμάτων τὸν διπλοῦν ἔρωτα τοῦτον ἔχει: τὸ γὰρ ὑγιὲς τοῦ σώματος καὶ τὸ νοσοῦν ὁμολογουμένως ἕτερόν τε καὶ ἀνόμοιον ἐστίν, τὸ δὲ ἀνόμοιον ἀνομοίων ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ. ἄλλος μὲν οὖν ὁ ἐπὶ τῷ ὑγιεινῷ ἔρωτι, ἄλλος δὲ ὁ ἐπὶ τῷ νοσῶδει. ἐστὶν δὴ, ὥσπερ ἄρτι Παυσανίας ἔλεγεν τοῖς μὲν ἀγαθοῖς καλὸν χαρίζεσθαι τῶν ἀνθρώπων, [186ξ] τοῖς δ' ἀκολάστοις αἰσχρὸν, οὕτω καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασιν τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἐκάστου τοῦ σώματος καὶ ὑγιεινοῖς καλὸν χαρίζεσθαι καὶ δεῖ, καὶ τοῦτό ἐστὶν ᾧ ὄνομα τὸ ἱατρικόν, τοῖς δὲ κακοῖς καὶ νοσώδεσιν αἰσχρὸν τε καὶ δεῖ ἀχαριστεῖν, εἰ μέλλει τις τεχνικὸς εἶναι. ἐστὶ γὰρ ἱατρικὴ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἐπιστήμη τῶν τοῦ σώματος ἐρωτικῶν πρὸς πλησμονὴν καὶ κένωσιν, καὶ ὁ διαγιγνώσκων ἐν τούτοις τὸν [186δ] καλὸν τε καὶ αἰσχρὸν ἔρωτα, οὗτός ἐστιν ὁ ἱατρικώτατος, καὶ ὁ μεταβάλλειν ποιῶν, ὥστε ἀντὶ τοῦ ἑτέρου ἔρωτος τὸν ἕτερον κτᾶσθαι, καὶ οἷς μὴ ἔνεστιν ἔρωτι, δεῖ δ' ἐγγενέσθαι, ἐπιστ

ἄμενος ἐμποιῆσαι καὶ ἐνόητα ἐξελεῖν, ἀγαθὸς ἂν εἴη δημιουργός. δεῖ γὰρ δὴ τὰ ἐχθίστα ὄντα ἐν τῷ σώματι φίλα οἶόν τ' εἶναι ποιεῖν καὶ ἐρᾶν ἀλλήλων. ἔστι δὲ ἐχθίστα τὰ ἐναντιώτατα, ψυχρὸν θερμῷ, πικρὸν γλυκεῖ, ξηρὸν ὑγρῷ, [186ε] πάντα τὰ τοιαῦτα: τούτοις ἐπιστηθεὶς ἔρωτα ἐμποιῆσαι καὶ ὁμόνοιαν ὁ ἡμέτερος πρόγονος Ἀσκληπιός, ὡς φασιν οἶδε οἱ ποιηταὶ καὶ ἐγὼ πείθομαι, συνέστησεν τὴν ἡμετέραν τέχνην. ἢ τε οὖν ἰατρικὴ, ὥσπερ λέγω, πᾶσα διὰ τοῦ θεοῦ τούτου [187α] κυβερνᾶται, ὡσαύτως δὲ καὶ γυμναστικὴ καὶ γεωργία: μουσικὴ δὲ καὶ παντὶ κατάδηλος τῷ καὶ μικρὸν προσέχοντι τὸν νοῦν ὅτι κατὰ ταῦτα ἔχει τούτοις, ὥσπερ ἴσως καὶ Ἡράκλειτος βούλεται λέγειν, ἐπεὶ τοῖς γε ῥήμασιν οὐ καλῶς λέγει. τὸ ἐν γὰρ φησι 'διαφερόμενον αὐτὸ αὐτῷ συμφέρεσθαι,' 'ὥσπερ ἀρμονίαν τόξου τε καὶ λύρας.' ἔστι δὲ πολλὴ ἀλογία ἀρμονίαν φάναι διαφέρεσθαι ἢ ἐκ διαφερομένων ἔτι εἶναι. ἀλλὰ ἴσως τότε ἐβούλετο λέγειν, ὅτι ἐκ διαφερομένων [187β] πρότερον τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος, ἐπειτα ὕστερον ὁμολογησάντων γέγονεν ὑπὸ τῆς μουσικῆς τέχνης. οὐ γὰρ δὴ ἦπου ἐκ διαφερομένων γε ἔτι τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος ἀρμονία ἂν εἴη: ἢ γὰρ ἀρμονία συμφωνία ἐστίν, συμφωνία δὲ ὁμολογία τις— ὁμολογίαν δὲ ἐκ διαφερομένων, ἕως ἂν διαφέρωνται, ἀδύνατον εἶναι: διαφερόμενον δὲ αὖ καὶ μὴ ὁμολογοῦν ἀδύνατον ἀρμόσαι— ὥσπερ γε καὶ ὁ ῥυθμὸς ἐκ τοῦ ταχέος καὶ [187ξ] βραδέος, ἐκ διεννηγεμένων πρότερον, ὕστερον δὲ ὁμολογησάντων γέγονε. τὴν δὲ ὁμολογίαν πᾶσι τούτοις, ὥσπερ ἐκεῖ ἡ ἰατρικὴ, ἐνταῦθα ἡ μουσικὴ ἐντίθησιν, ἔρωτα καὶ ὁμόνοιαν ἀλλήλων ἐμποιήσασα: καὶ ἔστιν αὖ μουσικὴ περὶ ἀρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἐρωτικῶν ἐπιστήμη. καὶ ἐν μὲν γε αὐτῇ τῇ συστάσει ἀρμονίας τε καὶ ῥυθμοῦ οὐδὲν χαλεπὸν τὰ ἐρωτικὰ διαγιγνώσκειν, οὐδὲ ὁ διπλοῦς ἔρωτος ἐνταῦθά πω ἔστιν: ἀλλ' ἐπειδὴν δέη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καταχρησθαι [187δ] ῥυθμῷ τε καὶ ἀρμονίᾳ ἢ ποιοῦντα, ὁ δὲ μελοποιῖαν καλοῦσιν, ἢ χρώμενον ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις μέλεσσι τε καὶ μέτροις, ὁ δὲ παιδεία ἐκλήθη, ἐνταῦθα δὴ καὶ χαλεπὸν καὶ ἀγαθοῦ δημιουργοῦ δεῖ. πάλιν γὰρ ἡκεῖ ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι τοῖς μὲν κοσμίους τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἂν κοσμιώτεροι γίγνοιεν οἱ μήπω ὄντες, δεῖ χαρίζεσθαι καὶ φυλάττειν τὸν τούτων ἔρωτα, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ καλός, ὁ οὐράνιος, ὁ τῆς Οὐρανίας [187ε] Μούσης Ἔρωτος: ὁ δὲ Πολυμνίας ὁ πάνδημος, ὃν δεῖ εὐλαβούμενον προσφέρειν οἷς ἂν προσφέρῃ, ὅπως ἂν τὴν μὲν ἡδονὴν αὐτοῦ καρπώσεται, ἀκολασίαν δὲ μηδεμίαν ἐμποιήσῃ, ὥσπερ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ μέγα ἔργον ταῖς περὶ τὴν ὀψοποιικὴν τέχνην ἐπιθυμίαις καλῶς χρῆσθαι, ὥστ' ἄνευ νόσου τὴν ἡδονὴν καρπώσασθαι. καὶ ἐν μουσικῇ δὴ καὶ ἐν ἰατρικῇ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ τοῖς ἀνθρωπέοις καὶ τοῖς θείοις, καθ' ὅσον

παρείκει, φυλακτέον ἐκάτερον τὸν ἔρωτα: ἔνεστον [188α] γάρ. ἐπεὶ καὶ ἢ τῶν ὠρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις μεστή ἐστὶν ἀμφοτέρων τούτων, καὶ ἐπειδὴ μὲν πρὸς ἄλληλα τοῦ κοσμίου τύχη ἔρωτος ἃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὰ τε θερμὰ καὶ τὰ ψυχρὰ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ, καὶ ἀρμονίαν καὶ κρᾶσιν λάβη σῶφρονα, ἦκει φέροντα εὐετηρίαν τε καὶ ὑγίειαν ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις τε καὶ φυτοῖς, καὶ οὐδὲν ἠδίκησεν: ὅταν δὲ ὁ μετὰ τῆς ὕβρεως Ἔρωτος ἐγκρατέστερος περὶ τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥρας γένηται, διέφθειρῆν τε πολλὰ καὶ ἠδίκησεν. [188β] οἷ τε γὰρ λοιμοὶ φιλοῦσι γίνεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων καὶ ἄλλα ἀνόμοια πολλὰ νοσήματα καὶ τοῖς θηρίοις καὶ τοῖς φυτοῖς: καὶ γὰρ πάχναι καὶ χάλαζαι καὶ ἐρυσίβαι ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀκοσμίας περὶ ἄλληλα τῶν τοιούτων γίνονται ἐρωτικῶν, ὧν ἐπιστήμη περὶ ἀστρῶν τε φορὰς καὶ ἐνιαυτῶν ὥρας ἀστρονομία καλεῖται. ἔτι τοίνυν καὶ αἰθυσίαι πᾶσαι καὶ οἷς μαντικὴ ἐπιστατεῖ— ταῦτα δ' ἐστὶν ἢ περὶ θεοῦς τε [188ξ] καὶ ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους κοινωνία—

οὐ περὶ ἄλλο τί ἐστὶν ἢ περὶ Ἔρωτος φυλακὴν τε καὶ ἴασιν. πᾶσα γὰρ ἀσέβεια φιλεῖ γίνεσθαι ἐὰν μὴ τις τῷ κοσμίῳ Ἔρωτι χαρίζηται μηδὲ τιμᾶτε αὐτὸν καὶ πρεσβεύῃ ἐν παντὶ ἔργῳ, ἀλλὰ τὸν ἕτερον, καὶ περὶ γονέας καὶ ζῶντας καὶ τετελευτηκότας καὶ περὶ θεοῦς: ἃ δὴ προστέτακται τῇ μαντικῇ ἐπισκοπεῖν τοὺς ἐρῶντας καὶ ἰατρεύειν, καὶ ἐστὶν αὖ ἢ [188δ] μαντικὴ φιλίας θεῶν καὶ ἀνθρώπων δημιουργὸς τῷ ἐπίστασθαι τὰ κατὰ ἀνθρώπους ἐρωτικά, ὅσα τείνει πρὸς θέμιν καὶ εὐσέβειαν.

οὕτω πολλὴν καὶ μεγάλην, μᾶλλον δὲ πᾶσαν δύναμιν ἔχει συλλήβδην μὲν ὁ πᾶς Ἔρωτος, ὁ δὲ περὶ τὰγαθὰ μετὰ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀποτελούμενος καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ θεοῖς, οὗτος τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχει καὶ πᾶσαν ἡμῖν εὐδαιμονίαν παρασκευάζει καὶ ἀλλήλοις δυναμένους ὁμιλεῖν καὶ φίλους εἶναι καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν θεοῖς. ἴσως μὲν [188ε] οὖν καὶ ἐγὼ τὸν ἔρωτα ἐπαινῶν πολλὰ παραλείπω, οὐ μέντοι ἐκὼν γε. ἀλλ' εἴ τι ἐξέλιπον, σὸν ἔργον, ὧ Ἀριστόφανες, ἀναπληρῶσαι: ἢ εἴ πως ἄλλως ἐν νῷ ἔχεις ἐγκωμιάζειν τὸν θεόν, ἐγκωμιάζε, ἐπειδὴ καὶ τῆς λυγρὸς πέπαυσαι. [189α]

ἐκδεξάμενον οὖν ἔφη εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη ὅτι καὶ μάλ' ἐπαύσατο, οὐ μέντοι πρὶν γε τὸν πταρμὸν προσενεχθῆναι αὐτῇ, ὥστε με θαυμάζειν εἰ τὸ κόσμιον τοῦ σώματος ἐπιθυμεῖ τοιούτων ψόφων καὶ γαργαλισμῶν, οἷον καὶ ὁ πταρμὸς ἐστὶν: πάννυ γὰρ εὐθύς ἐπαύσατο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὸν πταρμὸν προσήνεγκα.

καὶ τὸν Ἑρξίμαχον, ὠγαθέ, φάναι, Ἀριστόφανες, ὄρα τί ποιεῖς. γελωτο ποιεῖς μέλλων λέγειν, καὶ φύλακά με τοῦ [189β] λόγου ἀναγκάζεις γίγν εσθαι τοῦ σεαυτοῦ, ἐάν τι γελοῖον εἴπῃς, ἐξόν σοι ἐν εἰρήνῃ λέγειν.

καὶ τὸν Ἀριστοφάνη γελάσαντα εἰπεῖν εὖ λέγεις, ὦ Ἑρξίμαχε, καί μοι ἔστω ἄρρητα τὰ εἰρημένα. ἀλλὰ μὴ με φύλαττε, ὡς ἐγὼ φοβοῦμαι περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, οὐ τι μὴ γελοῖα εἴπω — τοῦτο μὲν γὰρ ἂν κέρδος εἴη καὶ τῆς ἡμετέρας μούσης ἐπιχώριον — ἀλλὰ μὴ καταγέλαστα.

βαλὼν γε, φάναι, ὦ Ἀριστόφανες, οἶε ἐκφεύξεσθαι: ἀλλὰ πρόσεχε τὸν νοῦν καὶ οὕτως λέγε ὡς δώσων λόγον. [189ξ] ἴσως μέντοι, ἂν δόξη μοι, ἀφ ἦσω σε.

καὶ μὴν, ὦ Ἑρξίμαχε, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη, ἄλλη γέ πῃ ἐν νῶ ἔχω λέγειν ἢ ἢ σὺ τε καὶ Πausανίας εἰπέτην. ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν ἄνθρωποι παντάπασι τὴν τοῦ ἔρωτος δύναμιν οὐκ ἠσθῆσθαι, ἐπεὶ αἰσθανόμενοί γε μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι καὶ βωμούς, καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μέγιστας, οὐχ ὥσπερ νῦν τούτων οὐδὲν γίγνεται περὶ αὐτόν, δέον πάντων μάλιστα γίγνεσθαι. ἔστι γὰρ θεῶν φιλανθρωπότατος, [189δ] ἐπίκουρός τε ὢν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰατρός τούτων ὢν ἰαθέντων μεγίστη εὐδαιμονία ἂν τῶ ἀνθρωπείῳ γένει εἴη. ἐγὼ οὖν πειράσομαι ὑμῖν εἰσηγήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι ἔσεσθε. δεῖ δὲ πρῶτον ὑμᾶς μαθεῖν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς. ἢ γὰρ πάλαι ἡμῶν φύσις οὐχ αὐτὴ ἦν ἢπερ νῦν, ἀλλ' ἄλλοια. πρῶτον μὲν γὰρ τρία ἦν τὰ γένη τὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐχ ὥσπερ νῦν δύο, ἄρρεν καὶ θῆλυ, [189ε] ἀλλὰ καὶ τρίτον προσῆν κοινὸν ὃν ἀμφοτέρων τούτων, οὗ νῦν ὄνομα λοιπόν, αὐτὸ δὲ ἠφάνισται: ἀνδρόγυνον γὰρ ἐν τότε μὲν ἦν καὶ εἶδος καὶ ὄνομα ἐξ ἀμφοτέρων κοινὸν τοῦ τε ἄρρενος καὶ θήλεος, νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἢ ἐν ὄνειδει ὄνομα κείμενον. ἔπειτα ὅλον ἦν ἐκάστου τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος στρογγύλον, νῶτον καὶ πλευρὰς κύκλω ἔχον, χειρὰς δὲ τετταρας εἶχε, καὶ σκέλη τὰ ἴσα ταῖς χερσίν, καὶ πρόσωπα [190α] δὴ ἐπ' αὐχένι κυκλοτερεῖ, ὅμοια πάντη: κεφαλὴν δ' ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς προσώποις ἐναντίοις κειμένοις μίαν, καὶ ὦτα τέτταρα, καὶ αἰδοῖα δύο, καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἀπὸ τούτων ἂν τις εἰκάσειεν. ἐπορευέτο δὲ καὶ ὀρθὸν ὥσπερ νῦν, ὁποτέρωσε βουληθείη: καὶ ὁπότε ταχὺ ὀρμήσειεν θεῖν, ὥσπερ οἱ κυβιστῶντες καὶ εἰς ὀρθὸν τὰ σκέλη περιφερόμενοι κυβιστῶσι κύκλω, ὅκτω τότε οὔσι τοῖς μέλεσιν ἀπηρειδόμενοι ταχὺ ἐφέροντο κύκλω. ἦν δὲ διὰ ταῦτα τρία [190β] τὰ γένη καὶ τοιαῦτα, ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν ἀρχὴν ἔκγονον, τὸ δὲ θῆλυ τῆς γῆς, τὸ δὲ ἀμφοτέρων μετέχον τῆς σελ

ήνης, ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει: περιφερῆ δὲ δὴ ἦν καὶ αὐτὰ καὶ ἡ πορεία αὐτῶν διὰ τὸ τοῖς γονεῦσιν ὅμοια εἶναι. ἦν οὖν τὴν ἰσχὺν δεῖνὰ καὶ τὴν ῥώμην, καὶ τὰ φρονήματα μεγάλα εἶχον, ἐπεχείρησαν δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ ὁ λέγει Ὅμηρος περὶ Ἐφιάλτου τε καὶ Ὀππου, περὶ ἐκείνων λέγεται, τὸ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν ἐπιχειρεῖν [190ξ] ποιεῖν, ὡς ἐπιθησομένων τοῖς θεοῖς. ὁ οὖν Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο ὅτι χρὴ αὐτοὺς ποιῆσαι, καὶ ἠπόρουν: οὔτε γὰρ ὅπως ἀποκτείναιεν εἶχον καὶ ὡσπερ τοὺς γίγαντας κεραυνώσαντες τὸ γένος ἀφανίσαιεν—

αἱ τιμαὶ γὰρ αὐτοῖς καὶ ἱερά τὰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἠφανίζετο— οὔτε ὅπως ἔωεν ἀσελγαίνειν. μόγις δὴ ὁ Ζεὺς ἐννοήσας λέγει ὅτι ‘δοκῶ μοι,’ ἔφη,

‘ἔχειν μηχανήν, ὡς ἂν εἶέν τε ἀνθρώποι καὶ παύσαιτο τῆς ἀκολασίας ἀσθενέστεροι [190δ] γενόμενοι. νῦν μὲν γὰρ αὐτούς, ἔφη, διατεμῶ δίχα ἕκαστον, καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσονται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν διὰ τὸ πλείους τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι: καὶ βαδιοῦνται ὀρθοὶ ἐπὶ δυοῖν σκελοῖν. ἐὰν δ’ ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν καὶ μὴ ‘θέλωσιν ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ, ἔφη, τεμῶ δίχα, ὡστ’ ἐφ’ ἐνὸς πορεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες.’ ταῦτα εἰπὼν ἔτεμνε τοὺς ἀνθρώπους δίχα, ὡσπερ οἱ τὰ ὄα τέμνοντες [190ε] καὶ μέλλοντες ταριχεύειν, ἢ ὡσπερ οἱ τὰ ῥα ταῖς θριξίν: ὄντινα δὲ τέμνοι, τὸν Απόλλω ἐκέλευεν τό τε πρόσωπον μεταστρέφειν καὶ τὸ τοῦ ἀυχένος ἡμισυ πρὸς τὴν τομήν, ἵνα θεώμενος τὴν αὐτοῦ τμησίν κοσμιώτερος εἴη ὁ ἀνθρώπος, καὶ τᾶλλα ἰᾶσθαι ἐκέλευεν. ὁ δὲ τό τε πρόσωπον μετέστρεψε, καὶ συνέλκων πανταχόθεν τὸ δέρμα ἐπὶ τὴν γαστέρα νῦν καλουμένην, ὡσπερ τὰ σύσπαστα βαλλάντια, ἐν στόμα ποιῶν ἀπέδεικατὰ μέσσην τὴν γαστέρα, ὁ δὲ τὸν ὀμφαλὸν καλοῦσι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ῥυτίδας [191α] τὰς πολλὰς ἐξελέαινε καὶ τὰ στήθη διήρθρου, ἔχων τι τοιοῦτον ὄργανον οἷον οἱ σκυτοτόμοι περὶ τὸν καλάποδα λεαίνοντες τὰς τῶν σκυτῶν ῥυτίδας: ὀλίγας δὲ κατέλιπε, τὰς περὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα καὶ τὸν ὀμφαλόν, μνημεῖον εἶναι τοῦ παλαιοῦ πάθους. ἐπειδὴ οὖν ἡ φύσις δίχα ἐτμήθη, ποθοῦν ἕκαστον τὸ ἡμισυ τὸ αὐτοῦ συνήει, καὶ περιβάλλοντες τὰς χεῖρας καὶ συμπλεκόμενοι ἀλλήλοις, ἐπιθυμοῦντες συμφῶναι, ἀπέθησκον ὑπὸ λιμοῦ καὶ τῆς [191β] ἄλλης ἀργίας διὰ τὸ μηδὲν ἐθέλειν χωρὶς ἀλλήλων ποιεῖν. καὶ ὅποτε τι ἀποθάνοι τῶν ἡμίσεων, τὸ δὲ λειφθεῖν, τὸ λειφθὲν ἄλλο ἐζήτει καὶ συνεπλέκετο, εἴτε γυναικὸς τῆς ὅλης ἐντύχοι ἡμίσει—ὁ δὲ νῦν γυναῖκα καλοῦμεν—

εἴτε ἀνδρός: καὶ οὕτως ἀπώλλυντο. ἐλεήσας δὲ ὁ Ζεὺς ἄλλην μηχανὴν παρορίζεται, καὶ μετατίθησιν αὐτῶν τὰ αἰδοῖα εἰς τὸ πρόσθεν—

τέως γὰρ καὶ ταῦτα ἐκτὸς εἶχον, καὶ ἐγέννων [191ξ] καὶ ἔτικτον οὐκ εἰς ἀ

λλήλους ἀλλ' εἰς γῆν, ὥσπερ οἱ τέττιγες—

μετέθηκέ τε οὖν οὕτω αὐτῶν εἰς τὸ πρόσθεν καὶ διὰ τούτων τὴν γένεσιν ἐν ἀλλήλοις ἐποίησεν, διὰ τοῦ ἄρρενος ἐν τῷ θήλει, τῶνδε ἕνεκα, ἵνα ἐν τῇ συμπλοκῇ ἅμα μὲν εἰ ἀνήρ γυναικὶ ἐντύχοι, γεννῶεν καὶ γίγνοιτο τὸ γένος, ἅμα δ' εἰ καὶ ἄρρην ἄρρени, πλησμονὴ γοῦν γίγνοιτο τῆς συνουσίας καὶ διαπαύοιντο καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τρέποιντο καὶ τοῦ ἄλλου βίου ἐπιμελοῖντο. ἔστι δὴ οὖν ἐκ τούτου [191δ] ὁ ἔρως ἔμφυτος ἀλλήλων τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῆς ἀρχαίας φύσεως συναγωγεὺς καὶ ἐπιχειρῶν ποιῆσαι ἐν ἐκδυσίῳ καὶ ἰάσασθαι τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην. ἕκαστος οὖν ἡμῶν ἐστὶν ἀνθρώπου σύμβολον, ἅτε τετμημένος ὥσπερ αἰ ψῆτται, ἐξ ἑνὸς δύο: ζητεῖ δὴ ἀεὶ τὸ αὐτοῦ ἕκαστος σύμβολον. ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἀνδρῶν τοῦ κοινοῦ τμημὰ εἰσιν, ὃ δὴ τότε ἀνδρόγυνον ἐκαλεῖτο, φιλογύναικές τε εἰσὶ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν μοιχῶν ἐκ τούτου τοῦ γένους γεγόνασιν, καὶ [191ε] ὅσαι αὖ γυναικὲς φίλανδροί τε καὶ μοιχεύτριαι ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται. ὅσοι δὲ τῶν γυναικῶν γυναικὸς τμημὰ εἰσιν, οὐ πάνυ αὐταὶ τοῖς ἀνδράσι τὸν νοῦν προσέχουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὰς γυναῖκας τετραμμέναι εἰσὶ, καὶ αἰ ἑταιρίστριαι ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται. ὅσοι δὲ ἄρρενος τμημὰ εἰσιν, τὰ ἄρρενα διώκουσι, καὶ τέως μὲν ἂν παῖδες ὦσιν, ἅτε πεμάχια ὄντα τοῦ ἄρρενος, φιλοῦσι τοὺς ἀνδρας καὶ χαίρουσι συγκατακείμενοι καὶ συμπεπλεγμένοι [192α] τοῖς ἀνδράσι, καὶ εἰσιν οὗτοι βέλτιστοι τῶν παίδων καὶ μειρακίων, ἅτε ἀνδρειότατοι ὄντες φύσει. φασὶ δὲ δὴ τινες αὐτοὺς ἀναισχύντους εἶναι, ψευδόμενοι: οὐ γὰρ ὑπὲρ ἀναισχυντίας τοῦτο δρῶσιν ἀλλ' ὑπὸ θάρρους καὶ ἀνδρείας καὶ ἀρρενωπίας, τὸ ὅμοιον αὐτοῖς ἀσπαζόμενοι. μέγα δὲ τεκμήριον: καὶ γὰρ τελεωθέντες μόνοι ἀποβαίνουσιν εἰς τὰ πολιτικὰ ἀνδρες οἱ τοιοῦτοι. ἐπειδὴν δὲ ἀνδρωθῶσι, [192β] παιδεραστοῦσι καὶ πρὸς γάμους καὶ παιδοποιίας οὐ προσέχουσι τὸν νοῦν φύσει, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγκάζονται: ἀλλ' ἐξαρκεῖ αὐτοῖς μετ' ἀλλήλων καταζῆν ἀγάμοις. πάντως μὲν οὖν ὁ τοιοῦτος παιδεραστής τε καὶ φιλεραστής γίγνεται, ἀεὶ τὸ συγγενὲς ἀσπαζόμενος. ὅταν μὲν οὖν καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐντύχη τῷ αὐτοῦ ἡμίσει καὶ ὁ παιδεραστής καὶ ἄλλος παῖς, τότε καὶ θαυμαστὰ ἐκπλήττονται φιλία τε καὶ [192ξ] οἰκειότητι καὶ ἔρωτι, οὐκ ἐθέλοντες ὡς ἔπος εἰπεῖν χωρίζεσθαι ἀλλήλων οὐδὲ σμικρὸν χρόνον. καὶ οἱ διατελοῦντες μετ' ἀλλήλων διὰ βίου οὗτοί εἰσιν, οἱ οὐδ' ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν ὅτι βούλονται σφίσι παρ' ἀλλήλων γίγνεσθαι. οὐδενὶ γὰρ ἂν δόξειεν τοῦτ' εἶναι ἢ τῶν ἀφροδισίων συνουσία, ὡς ἄρα τούτου ἕνεκα ἕτερος ἑτέρῳ χαίρει συνῶν οὕτως ἐπὶ μεγάλης σπουδῆς: ἀλλ' ἄλλο τι βουλομένη ἐκατέρου ἢ ψυχὴ [192δ] δήλη ἐστίν, ὃ οὐ δύναται εἰπεῖν, ἀλλὰ μαντεύεται ὃ βούλεται, καὶ αἰνίττεται. καὶ εἰ αὐτοῖς ἐν τῷ αὐτῷ κατακεῖ

μένοις ἐπιστὰς ὁ Ἥφαιστος, ἔχων τὰ ὄργανα, ἔροιτο:

‘τί ἔσθ’ ὁ βούλεσθε, ὦ ἄνθρωποι, ὑμῖν παρ’ ἀλλήλων γενέσθαι;’ καὶ εἰ ἀποροῦντας αὐτοὺς πάλιν ἔροιτο:

‘ἄρα γε τοῦδε ἐπιθυμεῖτε, ἐν τῷ αὐτῷ γενέσθαι ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις, ὥστε καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν μὴ ἀπολείπεσθαι ἀλλήλων; εἰ γὰρ τούτου ἐπιθυμεῖτε, θέλω ὑμᾶς συντηῆσαι καὶ [192ε] συμφυσεῖσθαι εἰς τὸ αὐτό, ὥστε δὲ ὄντας ἕνα γεγονέναι καὶ ἕως τ’ ἂν ζητε, ὡς ἕνα ὄντα, κοινῇ ἀμφοτέρου ζῆν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνητε, ἐκεῖ αὖ ἐν Αἴδου ἀντὶ δυοῖν ἕνα εἶναι κοινῇ τεθνεῶτε: ἀλλ’ ὁρᾶτε εἰ τούτου ἐρᾶτε καὶ ἐξαρκεῖ ὑμῖν ἂν τούτου τύχητε;’ ταῦτ’ ἀκούσας ἴσμεν ὅτι οὐδ’ ἂν εἷς ἐξαρνηθείη οὐδ’ ἄλλο τι ἂν φανεῖν βουλόμενος, ἀλλ’ ἀτεχνῶς οἴοιτ’ ἂν ἀκηκοέναι τοῦτο ὃ πάλαι ἄρα ἐπεθύμει, συνελθὼν καὶ συντακείς τῷ ἐρωμένῳ ἐκ δυοῖν εἰς γενέσθαι. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι ἡ ἀρχαία φύσις ἡμῶν ἦν αὕτη καὶ ἡμεν ὅλοι: τοῦ ὅλου οὖν τῇ ἐπιθυμίᾳ [193α] καὶ διώξει ἕρως ὄνομα. καὶ πρὸ τοῦ, ὡσπερ λέγω, ἐν ἡμεν, νυνὶ δὲ διὰ τὴν ἀδικίαν διωκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ Ἀρκάδες ὑπὸ Λακεδαιμονίων: φόβος οὖν ἔστιν, ἐὰν μὴ κόσμιοι ὦμεν πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅπως μὴ καὶ αὐθις διασχισθησόμεθα, καὶ περίμεν ἔχοντες ὡσπερ οἱ ἐν ταῖς στήλαις καταγραφὴν ἐκτετυπωμένοι, διαπεπρισμένοι κατὰ τὰς ῥίνας, γεγονότες ὡσπερ λίσπαι. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα πάντ’ ἄνδρα χρὴ ἅπαντα παρακελεύεσθαι εὐσεβεῖν περὶ [193β] θεοὺς, ἵνα τὰ μὲν ἐκφύγωμεν, τῶν δὲ τύχωμεν, ὡς ὁ Ἔρως ἡμῖν ἡγεμῶν καὶ στρατηγός. ᾧ μηδεὶς ἐναντία πραττέτω— πράττει δ’ ἐναντία ὅστις θεοῖς ἀπεχθάνεται—

φίλοι γὰρ γενόμενοι καὶ διαλλαγέντες τῷ θεῷ ἐξευρήσομέν τε καὶ ἐντευξόμεθα τοῖς παιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν, ὃ τῶν νῦν ὀλίγοι ποιοῦσι. καὶ μή μοι ὑπολάβη Ἐρυσίμαχος, κωμωδῶν τὸν λόγον, ὡς Πausανίαν καὶ Ἀγάθωνα λέγω—

ἴσως μὲν [193ξ] γὰρ καὶ οὗτοι τούτων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ εἰσὶν ἀμφοτέρου τὴν φύσιν ἄρρενες—

λέγω δὲ οὖν ἔγωγε καθ’ ἀπάντων καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅτι οὕτως ἂν ἡμῶν τὸ γένος εὐδαιμον γένοιτο, εἰ ἐκτελέσαιμεν τὸν ἕρωτα καὶ τῶν παιδικῶν τῶν αὐτοῦ ἕκαστος τύχοι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀπελθὼν φύσιν. εἰ δὲ ἐ τοῦτο ἄριστον, ἀναγκαῖον καὶ τῶν νῦν παρόντων τὸ τούτου ἐγγυτάτω ἄριστον εἶναι: τοῦτο δ’ ἐστὶ παιδικῶν τυχεῖν κατὰ νοῦν αὐτῷ πεφυκότων: οὐδὲν γὰρ τὸν αἴτιον θεὸν ὑμνοῦντες [193δ] δικαίως ἂν ὑμνοῖμεν ἕρωτα, ὃς ἐν τε τῷ παρόντι ἡμᾶς πλεῖστα ὀνίνησιν εἰς τὸ οἰκεῖον ἄγων, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα ἐλπίδας μεγίστας παρέχεται, ἡμῶν παρεχομένων πρὸς θεοὺς εὖσ

έβειαν, καταστήσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καὶ ἰασάμενος μακαρίους καὶ εὐδαίμονας ποιῆσαι.

οὗτος, ἔφη, ὦ Ἐρυξίμαχε, ὁ ἐμὸς λόγος ἐστὶ περὶ Ἔρωτος, ἀλλοῖος ἢ ὁ σός. ὥσπερ οὖν ἐδεήθην σου, μὴ κωμωδήσης αὐτόν, ἵνα καὶ τῶν λοιπῶν ἀκούσωμεν τί ἕκαστος [193ε] ἐρεῖ, μᾶλλον δὲ τί ἐκάτερος: Ἀγάθων γὰρ καὶ Σωκράτης λοιποί.

ἀλλὰ πείσομαί σοι, ἔφη φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον: καὶ γὰρ μοι ὁ λόγος ἤδῃ ὡς ἐρρήθη. καὶ εἰ μὴ συνήδη Σωκράτει τε καὶ Ἀγάθωνι δεινοῖς οὔσι περὶ τὰ ἐρωτικά, πάνυ ἂν ἐφοβούμην μὴ ἀπορήσωσι λόγων διὰ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἰρηῆσθαι: νῦν δὲ ὅμως θαρρῶ. [194α]

τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν καλῶς γὰρ αὐτὸς ἠγώνισαι, ὦ Ἐρυξίμαχε: εἰ δὲ γένοιο οὗ νῦν ἐγὼ εἰμι, μᾶλλον δὲ ἴσως οὗ ἔσομαι ἐπειδὰν καὶ Ἀγάθων εἴπη εὖ, καὶ μάλ' ἂν φοβοῖο καὶ ἐν παντὶ εἴης ὥσπερ ἐγὼ νῦν.

φαρμάττειν βούλει με, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν τὸν Ἀγάθωνα, ἵνα θορυβηθῶ διὰ τὸ οἶεσθαι τὸ θέατρον προσδοκίαν μεγάλην ἔχειν ὡς εὖ ἐροῦντος ἐμὸν.

ἐπιλήσμων μεντᾶν εἶην, ὦ Ἀγάθων, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, [194β] εἰ ἰδὼν τὴν σὴν ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀναβαίνοντος ἐπὶ τὸν ὀκρίβαντα μετὰ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ βλέψαντος ἐναντία τοσοῦτω θεάτρῳ, μέλλοντος ἐπιδείξεσθαι σαυτοῦ λόγους, καὶ οὐδ' ὀπωσιοῦν ἐκπλαγέντος, νῦν ὀιηθείην σε θορυβήσεσθαι ἔνεκα ἡμῶν ὀλίγων ἀνθρώπων.

τί δέ, ὦ Σώκρατες; τὸν Ἀγάθωνα φάναι, οὐ δήπου με οὕτω θεάτρου μεστὸν ἠγῆ ὥστε καὶ ἀγνοεῖν ὅτι νοῦν ἔχοντι ὀλίγοι ἔμφρονες πολλῶν ἀφρόνων φοβερώτεροι; [194ξ]

οὐ μεντᾶν καλῶς ποιοίην, φάναι, ὦ Ἀγάθων, περὶ σοῦ τι ἐγὼ ἄγροικον δολοῦμαι: ἀλλ' εὖ οἶδα ὅτι εἴ τισιν ἐντύχοις οὓς ἠγοῖο σοφοὺς, μᾶλλον ἂν αὐτῶν φροντίζοις ἢ τῶν πολλῶν. ἀλλὰ μὴ οὐχ οὗτοι ἡμεῖς ὦμεν — ἡμεῖς μὲν γὰρ καὶ ἐκεῖ παρῆμεν καὶ ἤμεν τῶν πολλῶν — εἰ δὲ ἄλλοις ἐντύχοις σοφοῖς, τάχ' ἂν αἰσχύνοιο αὐτούς, εἴ τι ἴσως οἰοῖο αἰσχρὸν ὄν ποιεῖν: ἢ πῶς λέγεις;

ἀληθῆ λέγεις, φάναι.

τούς δὲ πολλοὺς οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἴ τι οἴοιο αἰσχρὸν ποιεῖν; [194δ]

καὶ τὸν Φαῖδρον ἔφη ὑπολαβόντα εἰπεῖν ὦ φίλε Ἀγάθων, ἐὰν ἀποκρίνη Σωκράτει, οὐδὲν ἔτι διοίσει αὐτῷ ὅπηοῦν τῶν ἐνθάδε ὀτιοῦν γίγνεσθαι, ἐὰν μόνον ἔχη ὅτω διαλέγηται, ἄλλως τε καὶ καλῶ. ἐγὼ δὲ ἡδέως μὲν ἀκ οὐώ Σωκράτους διαλεγόμενου, ἀναγκαῖον δέ μοι ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἐγκ ωμίου τῷ Ἐρωτι καὶ ἀποδέξασθαι παρ' ἑνὸς ἐκάστου ὑμῶν τὸν λόγον: ἀ ποδοὺς οὖν ἐκάτερος τῷ θεῷ οὕτως ἤδη διαλεγέσθω. [194ε]

ἀλλὰ καλῶς λέγεις, ὦ Φαῖδρε, φάναι τὸν Ἀγάθωνα, καὶ οὐδὲν με κωλύει λέγειν: Σωκράτει γὰρ καὶ αὐθις ἔσται πολλάκις διαλέγεσθαι.

ἐγὼ δὲ δὴ βούλομαι πρῶτον μὲν εἰπεῖν ὡς χρή με εἰπεῖν, ἔπειτα εἰπεῖν. δ οκοῦσι γὰρ μοι πάντες οἱ πρόσθεν εἰρηκότες οὐ τὸν θεὸν ἐγκωμιάζειν ἀ λλά τοὺς ἀνθρώπους εὐδαιμονίζειν τῶν ἀγαθῶν ὧν ὁ θεὸς αὐτοῖς αἴτιος : ὁποῖος δὲ τις αὐτὸς ὧν [195α] ταῦτα ἐδωρήσατο, οὐδεὶς εἴρηκεν. εἷς δὲ τ ρόπος ὀρθὸς παντὸς ἐπαίνου περὶ παντός, λόγῳ διελθεῖν οἶος οἴων αἴτιο ς ὧν τυγχάνει περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ἦ. οὕτω δὴ τὸν ἔρωτα καὶ ἡμᾶς δίκαιον ἐπαινέσαι πρῶτον αὐτὸν οἶός ἐστιν, ἔπειτα τὰς δόσεις. φημὶ οὖν ἐγὼ πά ντων θεῶν εὐδαιμόνων ὄντων ἔρωτα, εἰ θέμις καὶ ἀνεμέσητον εἰπεῖν, εὐ δαιμονέστατον εἶναι αὐτῶν, κάλλιστον ὄντα καὶ ἄριστον. ἔστι δὲ κάλλισ τος ὧν τοιοῦδε. πρῶτον μὲν νεώτατος θεῶν, ὦ Φαῖδρε. μέγα [195β] δὲ τε κμήριον τῷ λόγῳ αὐτὸς παρέχεται, φεύγων φυγῇ τὸ γῆρας, ταχὺ ὄν δηλ ον ὅτι: θᾶπτον γοῦν τοῦ δέοντος ἡμῖν προσέρχεται. ὁ δὴ πέφυκεν Ἐρω ς μισεῖν καὶ οὐδ' ἐντὸς πολλοῦ πλησιάζειν. μετὰ δὲ νέων ἀεὶ σύνεστί τε κ αὶ ἔστιν: ὁ γὰρ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχει, ὡς ὁμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. ἐγὼ δὲ Φαῖδρω πολλὰ ἄλλα ὁμολογῶν τοῦτο οὐχ ὁμολογῶ, ὡς Ἐρω ς Κρόνου καὶ Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστιν, ἀλλά [195ξ] φημι νεώτατον αὐτὸν εἶναι θεῶν καὶ ἀεὶ νέον, τὰ δὲ παλαιὰ πράγματα περὶ θεοῦ, ἃ Ἡσίοδος καὶ Π αρμενίδης λέγουσιν, Ἀνάγκη καὶ οὐκ Ἐρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκεῖνοι ἀληθῆ ἔλεγον: οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων ἐγίγοντο καὶ ἄλλα π ολλὰ καὶ βίαια, εἰ Ἐρω ς ἐν αὐτοῖς ἦν, ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη, ὡσπερ νῦν, ἐξ οὗ Ἐρω ς τῶν θεῶν βασιλεύει. νέος μὲν οὖν ἐστι, πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἀπα λός: ποιητοῦ δ' ἔστιν [195δ] ἐνδεὴς οἶος ἦν Ὀμηρος πρὸς τὸ ἐπιδειξαι θε οῦ ἀπαλότητα. Ὀμηρος γὰρ Ἄτην θεὸν τέ φησιν εἶναι καὶ ἀπαλήν— τούς γοῦν πόδας αὐτῆς ἀπαλοὺς εἶναι—λέγων“

... τῆς μὲνθ' ἀπαλοὶ πόδες: οὐ γὰρ ἐπ' οὐδεὸς πῖλναται, ἀλλ' ἄρα ἢ γε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει.

”Hom. Il. 19.92-

93καλῶ οὖν δοκεῖ μοι τεκμηρίω τὴν ἀπαλότητα ἀποφαίνειν, ὅτι οὐκ ἐπὶ σκληροῦ βαίνει, ἀλλ' ἐπὶ μαλθακοῦ. τῶ αὐτῶ [195ε] δὴ καὶ ἡμεῖς χρησόμεθα τεκμηρίω περὶ ἔρωτα ὅτι ἀπαλός. οὐ γὰρ ἐπὶ γῆς βαίνει οὐδ' ἐπὶ κραινίων, ἃ ἔστιν οὐ πάνυ μαλακά, ἀλλ' ἐν τοῖς μαλακωτάτοις τῶν ὄντων καὶ βαίνει καὶ οἰκεῖ. ἐν γὰρ ἡθεσι καὶ ψυχαῖς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὴν οἰκῆσιν ἴδρυνται, καὶ οὐκ αὖ ἐξῆς ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' ἦτινι ἂν σκληρὸν ἦθος ἐχούσῃ ἐντύχη, ἀπέρχεται, ἢ δ' ἂν μαλακόν, οἰκίζεται. ἀπτόμενον οὖν ἀεὶ καὶ ποσὶν καὶ πάντῃ ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλακωτάτων, ἀπαλώτατον ἀνάγκη [196α] εἶναι. νεώτατος μὲν δὴ ἔστι καὶ ἀπαλώτατος, πρὸς δὲ τούτοις ὑγρὸς τὸ εἶδος. οὐ γὰρ ἂν οἴος τ' ἦν πάντῃ περιπτύσσεσθαι οὐδὲ διὰ πάσης ψυχῆς καὶ εἰσιῶν τὸ πρῶτον λανθάνειν καὶ ἐξιῶν, εἰ σκληρὸς ἦν. συμμέτρου δὲ καὶ ὑγρᾶς ιδέας μέγα τεκμήριον ἢ εὐσχημοσύνη, ὃ δὴ διαφερόντως ἐκ πάντων ὁμολογουμένως Ἔρωσ ἔχει: ἀσχημοσύνη γὰρ καὶ Ἔρωτι πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ πόλεμος. χροᾶς δὲ κάλλος ἢ κατ' ἂν θη δίαίτα τοῦ θεοῦ σημαίνει: ἀνανθεῖ γὰρ [196β] καὶ ἀπηνθηκότι καὶ σώματι καὶ ψυχῇ καὶ ἄλλω ὄτρωοῦν οὐκ ἐνίζει Ἔρωσ, οὐ δ' ἂν εὐανθῆς τε καὶ εὐώδης τόπος ἦ, ἐνταῦθα δὲ καὶ ἴζει καὶ μένει.

περὶ μὲν οὖν κάλλους τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα ἱκανὰ καὶ ἔτι πολλὰ λείπεται, περὶ δὲ ἀρετῆς Ἔρωτος μετὰ ταῦτα λεκτέον, τὸ μὲν μέγιστον ὅτι Ἔρωσ οὐτ' ἀδικεῖ οὐτ' ἀδικεῖται οὔτε ὑπὸ θεοῦ οὔτε θεόν, οὔτε ὑπ' ἀνθρώπου οὔτε ἀνθρώπων. οὔτε γὰρ αὐτὸς βία πάσχει, εἴ τι πάσχει— βία γὰρ Ἔρωτος οὐχ [196ξ] ἄπτεται: οὔτε ποιῶν ποιεῖ— πᾶς γὰρ ἐκῶν Ἔρωτι πᾶν ὑπηρετεῖ, ἃ δ' ἂν ἐκῶν ἐκόντι ὁμολογήσῃ, φασὶν “οἱ πόλεως βασιλῆς νόμοι” *Alcidamas, a stylist of the school of Gorgias* δίκαια εἶναι. πρὸς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ σωφροσύνης πλείστης μετέχει. εἶναι γὰρ ὁμολογεῖται σωφροσύνη τὸ κρατεῖν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, Ἔρωτος δὲ μηδεμίαν ἡδονὴν κρείττω εἶναι: εἰ δὲ ἦττους, κρατοῖντ' ἂν ὑπὸ Ἔρωτος, ὁ δὲ κρατοῖ, κρατῶν δὲ ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ὁ Ἔρωσ διαφερόντως ἂν σωφρονοῖ. καὶ μὴν εἰς γε ἀνδρείαν Ἔρωτι [196δ] “οὐδ' Ἄρης ἀνθίσταται.” *Soph. Thyest. Fr.*

235οὐ γὰρ ἔχει ἔρωτα Ἄρης, ἀλλ' Ἔρωσ Ἄρη— Ἀφροδίτης, ὡς λόγος— κρείττων δὲ ὁ ἔχων τοῦ ἐχομένου: τοῦ δ' ἀνδρειοτάτου τῶν ἄλλων κρατῶν πάντων ἂν ἀνδρειοτάτος εἴη. περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας τοῦ θεοῦ εἴρηται, περὶ δὲ σοφίας λείπεται: ὅσον οὖν δυνατόν, πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον μὲν, ἴν' αὖ καὶ ἐγὼ τὴν ἡμετέραν τέχνην τιμήσω ὥσπερ Ἐρυξίμαχος [196ε] τὴν αὐτοῦ, ποιητῆς ὁ θεὸς σοφὸς οὕτως ὥστε καὶ ἄλλον ποιῆσαι: πᾶς γοῦν ποιητῆς γίγνεται,”

‘κὰν ἄμουσος ἦ τὸ πρίν,’” *Eur. Sthen. Fr.*

663 οὐδ' ἂν Ἔρωσ ἀψηται. ὧ δὴ πρόπει ἡμᾶσ μαρτυρίῳ χρῆσθαι, ὅτι ποιητῆς ὁ Ἔρωσ ἀγαθὸς ἐν κεφαλαίῳ πᾶσαν ποίησιν τὴν κατὰ μουσικὴν: ἂ γὰρ τις ἢ μὴ ἔχει ἢ μὴ οἶδεν, οὐτ' ἂν ἐτέρῳ δοίη οὐτ' ἂν ἄλλον διδάξειεν. καὶ [197α] μὲν δὴ τὴν γε τῶν ζώων ποίησιν πάντων τίς ἐναντιώσεται μὴ οὐχὶ Ἔρωτος εἶναι σοφίαν, ἢ γίγνεται τε καὶ φύεται πάντα τὰ ζῶα; ἀλλὰ τὴν τῶν τεχνῶν δημιουργίαν οὐκ ἴσμεν, ὅτι οὐ μὲν ἂν ὁ θεὸς οὗτος διδάσκαλος γένηται, ἐλλόγιμος καὶ φανὸς ἀπέβη, οὐδ' ἂν Ἔρωσ μὴ ἐφάψηται, σκοτεινός; τοξικὴν γε μὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικὴν Ἀπόλλων ἀνηῦρεν ἐπιθυμίας καὶ ἔρωτος ἡγεμονεύσαντος, [197β] ὥστε καὶ οὗτος Ἔρωτος ἂν εἴη μαθητῆς, καὶ Μοῦσαι μουσικῆς καὶ Ἥφαιστος χαλκείας καὶ Ἀθηνᾶ ἰστοργίας καὶ “Ζεὺς κυβερνᾶν θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων” *Unknoun*. ὅθεν δὴ καὶ κατεσκευάσθη τῶν θεῶν τὰ πράγματα Ἔρωτος ἐγγενομένοσ, δηλὸν ὅτι κάλλουσ — αἴσχει γὰρ οὐκ ἔπι ἔρωσ — πρὸ τοῦ δέ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ εἶπον, πολλὰ καὶ δεινὰ θεοῖσ ἐγίγνετο, ὡς λέγεται, διὰ τὴν τῆσ ἀνάγκησ βασιλείαν: ἐπειδὴ δ' ὁ θεὸς οὗτος ἔφυσ, ἐκ τοῦ ἔρωσ τῶν καλῶν πάντ' ἀγαθὰ γέγονεν καὶ θεοῖσ καὶ ἀνθρώποισ. [197ξ]

οὕτωσ ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε, Ἔρωσ πρῶτος αὐτὸσ ὢν κάλλιστος καὶ ἄριστος μετὰ τοῦτο τοῖσ ἄλλοισ ἄλλων τοιοῦτων αἴτιος εἶναι. ἐπέρχεται δέ μοί τι καὶ ἔμμετρον εἰπεῖν, ὅτι οὗτόσ ἐστίν ὁ ποιῶν “εἰρήνην μὲν ἐν ἀνθρώποισ, πελάγει δὲ γαλήνην

νηνεμίαν, ἀνέμων κοίτην ὕπνον τ' ἐνὶ κήδει.

” *Plato* [197δ] οὗτοσ δὲ ἡμᾶσ ἀλλοτριότητοσ μὲν κενοῖ, οἰκειότητοσ δὲ πληροῖ, τὰσ τοιάσδε συνόδουσ μετ' ἀλλήλων πάσασ τιθεῖσ συνιέναι, ἐν ἑορταῖσ, ἐν χοροῖσ, ἐν θυσίασι γιγνόμενοσ ἡγεμών: πρᾶότητα μὲν πορίζων, ἀγριότητα δ' ἐξορίζων: φιλόδωροσ εὐμενείας, ἄδωροσ δυσμενείας: ἴλεωσ ἀγαθόσ: θεατοσ σοφοῖσ, ἀγαστοσ θεοῖσ: ζηλωτοσ ἀμοίροισ, κτητοσ εὐμοίροισ: τρυφῆσ, ἀβρότητοσ, χλιδῆσ, χαρίτων, ἡμέρου, πόθου πατήρ: ἐπιμελήσ ἀγαθῶν, ἀμελήσ κακῶν: ἐν πόνω, ἐν φόβω, ἐν πόθω, ἐν [197ε] λόγω κυβερνήτησ, ἐπιβάτησ, παραστάτησ τε καὶ σωτήρ ἄριστοσ, συμπάντων τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων κόσμοσ, ἡγεμών κάλλιστοσ καὶ ἄριστοσ, ὧ χρῆ ἔπεισθαι πάντα ἄνδρα ἐφυσμουῖντα καλῶσ, ὠδῆσ μετέχοντα ἢν ἀδει θέλγων πάντων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων νόημα.

οὗτοσ, ἔφη, ὁ παρ' ἐμοῦ λόγοσ, ὦ Φαῖδρε, τῷ θεῷ ἀνακείσθω, τὰ μὲν παιδιᾶσ, τὰ δὲ σπουδῆσ μετριάσ, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι, μετέχων. [198α]

εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγάθωνος πάντα ἔφη ὁ Ἀριστόδημος ἀναθορυβῆσαι τ
οὺς παρόντας, ὡς πρεπόντως τοῦ νεανίσκου εἰρηκότος καὶ αὐτῷ καὶ τῷ
θεῷ. τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν βλέψαντα εἰς τὸν Ἐρυξίμαχον, ἄρα σοὶ δοκ
ῶ, φάναι, ὦ παῖ Ἀκουμενοῦ, ἀδεῖς πάλαι δέος δεδιέναι, ἀλλ' οὐ μαντικῶ
ς ἅ νυνδὴ ἔλεγον εἰπεῖν, ὅτι Ἀγάθων θαυμαστῶς ἐροῖ, ἐγὼ δ' ἀπορήσοιμ
ι;